

Dokument Charty 77 19 88 Setkání s min.zahraničí Nizozemského království	2	
20 88 Blahopřání k pětasedmdesátinám J.Zvěřiny	2	
21 88 Tento dokument bude z techn.příčin zveřejněn později		
22 88 Mezinárodní hladovka za čs.vězně přesvědčení	3	
Dokument Charty 77 23 88		
Sdělení VONS č.752	Zádostí čs.orgánům v souvislosti s úmrtím P.Wonky	4
24 88 Praha 88 (Pozvání na mezinárodní mírový seminář	4	
25 88 Dopis Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných	5	
Dopis Charty 77 A.Opaskovi	6	
Příspěvky pro korespondenční fórum (III.) Charty 77:		
Oldřich Klein	6	
Vladimír Vyskočil	8	
Luboš Kohout	9	
Sdělení VONS č.748 (I.Polanský stíhán pro podvracení republiky)	15	
749 (Policejní zásah proti výstavě obrazů)	15	
750 (Trestní postupy pro náboženskou manifestaci)	16	
751 (P.Wonka znova odsouzen)	16	
752 - viz výše		
753 (Násilí vůči J.Gruntorádovi)	17	
754 (Obavy W.Kaní)	17	
755 (Výhrůžky J.Urbanovi)	17	
756 (Zadržení H.Chromého)	17	
757 (Násilí vůči A.Kukanovi)	17	
758 (Co je komu známo o případu MUDr.B.Rudoleckého?)	18	
759 (Solidarita se S.Dutkiewiczem)	18	
760 (A.Navrátilovi hrozí internace v psychiatrické léč.)	18	
V samizdatu nově vyšlo...	19	

Krátké zprávy: Hladovka za S.Dutkiewicze - Solidarita s P.Airikjanem

Dopis F.Veise generálnímu prokurátorovi

Errata

Datum posledního textu zařazeného do tohoto čísla: 3.5.1988

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Chartě 77.

Petr Uhřík, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Charta 77|19|88 Setkání s ministrem zahraničních věcí Nizozemského království

Ministr zahraničních věcí Nizozemského království Hans van den Broek pozval dne 22.4.1988 představitele Charty 77 ke společnému obědu. Za nizozemskou stranu se kromě pana Hanse van den Broeka setkání zúčastnili členové jeho doprovodu Hendricus A.I.Vijverberg, Christian M.J.Kroner, Luis P.van Vliet a Marinus Baron van Aerssen Beijeren. Za Chartu 77 byli přítomni její mluvčí Miloš Hájek a Bohumír Janát, bývalí mluvčí Jiří Hájek, Václav Havel, Ladislav Hejdánek a Václav Malý, dále pak signatáři Jan Dus a Petr Uhl. Za jazzovou sekci byl přítomen její předseda Karel Srp. Setkání se též zúčastnil velvyslanec Nizozemského království hrabě Lambert D' Ansembourg.

V úvodu bylo vzpomenuto dnes již historické setkání někdejšího holandského ministra zahraničí Maze van den Stoela s profesorem Janem Patočkou, jedním z první trojice mluvčích Charty 77. Během obsažného rozhovoru se nizozemská strana živě zajímala o činnost Charty 77, o celkovou situaci v oblasti lidských práv v Československu a o nové jevy v politickém, náboženském a kulturním životě. V přátelské, otevřené diskusi informovali zástupci Charty 77 holandské státníky o případech porušování lidských práv, o situaci věřících a o celkové politické a duchovní atmosféře v naší zemi.

Konstatovali, že i když se situace v posledních letech v některých ohledech poněkud zlepšila, přesto nadále u nás dochází k výraznému porušování mezinárodních paktů a konvencí o lidských právech. V závěru rozhovoru vyjádřili členové nizozemské delegace zástupcům Charty 77 svou solidaritu a trvalý zájem o otázku lidských práv, kterou pokládají za jeden ze stěžejních momentů politického vývoje na evropském kontinentu i v měřítku celosvětovém.

Praha 22.4.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|20|88 Blahopřání k pětasedmdesátinám Josefa Zvěřiny

Dne 3.května 1988 se dožívá sedmdesáti pěti let přední český teolog, katolický kněz a obhájce lidských práv Josef Zvěřina. Narozen v jihomoravské Stříteži v rodině řemeslníka a švadleny. V roce 1932 maturuje na arcibiskupském gymnáziu v Praze-Bubenči a téhož roku odchází studovat teologii na Lateránskou univerzitu do Říma. V roce 1938 se vrací zpět do vlasti a působí jako kaplan u sv.Mikuláše na Malé Straně. V následujícím období nacistické okupace je za tzv.protiněmecké smýšlení poslán do internačního tábora v Zásmukách. V létě 1945 po znovuotevření bohoslovecké fakulty UK působí jako asistent profesora Cibulky a ve studijním roce 1947-48 absolvuje studijní pobyt v Paříži, kde dokončuje disertaci z oboru křesťanského umění. V létě 1948 se navrací z Paříže a věnuje se pastoraci vysokoškolské mládeži v Praze.

Po zrušení bohoslovecké fakulty a všech teologických učilišť na území Československa v roce 1950 je povolán na vojnu k útvaru PTP a po skončení služby mezi "černými barony" působí ještě krátce znova jako kaplan u sv. Mikuláše. Počátkem roku 1952 je zatčen, souzen v inscenovaném procesu s velkou skupinou katolických duchovních a laiků a na základě vykonstruovaného obvinění odsouzen k 22letům žaláře, v jehož průběhu nebyla zlomena jeho statečnost a příkladná zásadovost ani třítydenní samovazbami. V prosinci 1965 je propuštěn na svobodu a vykonává pak řadu manuálních zaměstnání, která zakončuje jako správce depozitáře NG v Praze. V dubnu 1969 nastupuje na bohosloveckou fakultu v Litoměřicích, odkud je na pokyn ministerstva kultury v létě 1970 propuštěn a poslán jako duchovní správce do vesnice Praskolesy u Zdic. Po dosažení 60 let je nucen odejít do důchodu. V roce 1977 podepisuje jako jeden z prvních československý manifest za lidská práva Chartu 77 a plnou vahou své autority se zasazuje za její myšlenku.

Josef Zvěřina nezávisle na svých mnohdy pohnutých životních osudech byl vždy bytostně teologem který svou odbornost nepojímá jen jako katedrové myšlení o odtřítilých otázkách, ale dává ji do služeb společenství věřících i potřebám obecně

lidského společenství. Trvale sleduje světové dění ve svém oboru a živě reaguje na aktuální otázky v církvi i mimo ni. V mnoha neveřejných kurzech vznikalo jeho průkopnické dílo "Teologie agapé" - souhrn katolické víry na principech lásky. Výběr z jeho komentářů, dopisů a meditací vyšel v překladu do světových jazyků pod názvem "Odvaha být církví".

Josef Zvěřina patří mezi ty katolické duchovní, kteří celým svým životním postojem přesvědčivě vyjádřili spojení křesťanské víry s ideou o přirozené důstojnosti, svobodě a právech člověka a jeho život lze pokládat za naplnění zásady: tolerance v myšlení, avšak důslednost v principiálních postojích a činech.

K pětasedmdesátým narozeninám přejeme jubilantovi dostatek vnitřního míru, zdraví a síly do dalších let. Nám všem pak bychom chtěli poprát, aby charakterové vlastnosti lidí typu Josefa Zvěřiny, jakými jsou mravní a duchovní opravdovost, neústupnost vůči zlu, vytrvalá snaha hledat a nalézat porozumění i schopnost evokovat v lidech přátelství a dobrou vůli, nebyly už jen ostrůvky naděje v moři rezignace a lhůsteknosti, ale staly se trvalou pevninou našeho národního bytí.

Praha 22.4.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

(Dokument Charty 77|21|88 bude z technických příčin zveřejněn později.)

*

Charta 77|22|88 K mezinárodní hladovce za osvobození československých vězňů
přesvědčení

Hladování se stalo již tradiční morální zbraní vězňů přesvědčení a svědomí. V posledních letech se ale stále častěji stává, že skupiny kriticky smýšlejících lidí protestují hladovkou proti nezákonnému a nespravedlivému věznění svých spoluobčanů. V minulém roce uspořádali takovou hladovku někteří občané na Moravě a v severních Čechách. K nim se pak připojili lidé z dalších míst, dokonce i některí Češi žijící v zahraničí.

Na tuto obdivuhodnou akci navazuje počínaje 1. lednem 1988 morálně nesmírně cenná hladovka za osvobození československých politických vězňů, kterou organizuje Mezinárodní společnost pro lidská práva (ICFM). Švýcaři, Švédové, Němci, Rakousané a další Evropané i Američané, seznámení se situací československých politických vězňů, projevují jednodenní hladovkou svůj protest proti jejich nespravedlivému věznění a požadují jejich amnestii. Výzva ICFM vychází z připomínky jubilejního roku 1988, významných československých výročí: vzniku ČSR 1918, zániku demokracie r.1948, politického jara 1968 a konstatuje: "Smutnou skutečností zůstává, že stále ještě jsou v Československu lidé pronásledováni a zavíráni do vězení pro své politické nebo náboženské přesvědčení, pro své nekonformní postoje, pro upozornění na nedostatky v řízení státu. A to navzdory úmluvám, ke kterým se československý stát zavázal podepsáním mezinárodních paktů o občanských a lidských právech a podepsáním helsinských dohod." Dále ase ve výzvě пиše: "Přáli bychom československé republice k sedmdesátým narozeninám, aby konečně procitla do svobody. Aby vyhlásila amnestii pro všechny politické vězňy a aby přijala své syny a dcery bez rozdílu víry, přesvědčení, původu či způsobu života do svého středu jako rovnoprávné členy společnosti. Máme nejen právo, ale přímo povinnost vyjádřit solidaritu s utiskovanými... Chceme je podpořit žetězovou čtyřiadvacetihodinovou hladovkou či půstem." Závěrem výzvy stanoví podmínky akce: o své účasti v hladovce zpravidla každý jednotlivec úřad československé vlády a kancelář prezidenta republiky, vyjádří v této dopisech požadavek amnestie vězňů svědomí a přesvědčení a pošle pozdrav se zmínkou jednomu z těchto vězňů. Jednodenní hladovka začíná v 18,30 večer. Pijeme jen neslazené nápoje.

Společenství Charty 77 oceňuje tuto morálně i politicky významnou akci, děkuje za ni jejím iniciátorem i účastníkům a oznamuje, že skupina signatářů Charty 77 a dalších občanů se připojuje k mezinárodní hladovce v měsíci květnu t.r.

Zároveň vyslovujeme vřelé díky i jiným organizacím na obranu lidských a občanských práv za všechny podobné akce na pomoc československým vězňům přesvědčení i jejich rodinám, ať už jde o akce dárkové, finanční podpory, děkujeme i za zájem a publicitu i za takové akce solidarity, jakou byla např. kampaň kalifornských školáků a studentů za osvobození Jiřího Wolfa pod záštitou Amnesty International. Svědčí o tom, že zájem o osudy nespravedlivě stíhaných a o dodržování lidských a občanských práv stále častěji překračuje hranice států a kontinentů.

Praha 25.4.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77 | 23 | 88

Sdělení VONS č. 752 Žádostí čs.orgánům v souvislosti s úmrtím Pavla Wonky

Federální shromáždění ČSSR

MUDr. Jaroslav Prokopec, min.zdravotnictví ČSR

JUDr. Antonín Kašpar, min.spravedlnosti ČSR

Dne 26.4.1988 náhle zemřel ve věznici MS ČSR v Hradci Králové Pavel Wonka z Vrchlabí. Letos v únoru se vrátil z vězení po odpykání 21 měsíčního trestu; byl odsouzen zejména za to, že v r. 1986 rozšiřoval svůj vlastní volební program, jímž se chtěl účastnit voleb do Federálního shromáždění jako nezávislý kandidát. Pavel Wonka považoval tento rozsudek za protiprávní, a proto neplnil ani podmínky ochranného dohledu po propuštění na svobodu. Proto byl dne 5. dubna znova vzat do vazby a 20. dubna odsouzen k 5 měsíčnímu odnětí svobody v II.NVS. Tento rozsudek nebyl pravomocný, Pavel Wonka zůstával nadále ve věznici MS ČSR v Hradci Králové.

Charta 77 a Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných vydaly v průběhu posledních tří let ve prospěch tohoto vězne svědomí řadu dokumentů a sdělení. Je to poprvé, kdy za desetiletou činnost VONS musíme konstatovat úmrtí politického vězne.

Pětadvacetiletý Pavel Wonka zemřel ve vězení a ať jsou příčiny jeho smrti jakékoliv, je třeba do nejmenších podrobností vymezit odpovědnost orgánů a příslušníků Sboru nápravné výchovy ministerstva spravedlnosti ČSR a vyvodit z toho příslušné závěry. Žádáme proto Federální shromáždění, aby vyšetřilo okolnosti smrti Pavla Wonky a aby výsledky šetření zveřejnilo. Považujeme za nutné rovněž požádat ministry zdravotnictví a spravedlnosti vlády ČSR, aby souhlasili s účasti nezávislých lékařů při pitvě. Za tím účelem jsme požádali amerického lékaře z Harvardovy univerzity Roberta S. Lawrence a další lékaře, aby se pitvy zúčastnili. Tito lékaři projevili předběžný souhlas.

V Praze 28.4.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných,
československá liga pro lidská práva,
člen Mezinárodní federace pro lidská práva
Ladislav Lis, místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva

*

Charta 77 | 24 | 88 Praha 88 (Pozvání na mezinárodní mírový seminář)

Vážení přátelé,
od začátku 80.let vede Charta 77, a také mnozí její signatáři v neformálních skupinách i jednotlivě, dialog s občanskými hnutími a skupinami na Východě i Západě o sepětí lidských práv a demokratického míru. Výsledkem polemik a debat jsou mnohá osobní i kolektivní stanoviska, např. Pražská výzva z roku 1985 nebo společné memorandum následné vídeňské konference KBSE z listopadu 1986. Domníváme se, že bychom měli tento dialog prohlubit osobním setkáním. Možnost takového semináře v Praze jíme navrhli v loňském dopise do Coventry a dostali jsme od mnohých pozitivní odpověď.

Rozhodli jsme se proto pozvat vás na seminář PRAHA 88, který by se konal v hlavním městě Československa ve dnech 17.-19.6.1988 a zabýval se některými aspekty rolí občanských iniciativ, hnutí a jednotlivců v mírových vztazích mezi národy.

Po všeobecné rozpravě v plénu navrhujeme jednání ve třech sekcích s následujícím programem:

1. Funkce lidských práv v zabezpečování demokratického míru a demokratická alternativa mezinárodních vztahů. Využití helsinského procesu, existujících nezávislých i oficiálních institucí a vytváření nových možností k zaručení práv občanů podílet se na rozhodování o otázkách zbrojení, odzbrojení, zásahů do přírodního prostředí, lidských práv a jiných otázkách (např.volného cestování v oblasti helsinského procesu), které jsou rozhodující pro překonání evropského rozdělení. Projednání možnosti zřídit či požadovat zřízení mezinárodní inspekční skupiny pro kontrolu dodržování lidských práv.
2. Překonávání vlivu vojensko-policejních ideologií a mašinérií a ideologií propagujících nesnášenlivost a zášt. Nastolení mírových vztahů uvnitř společnosti a státu jako podmínka mezinárodního míru.
3. Délka povinné vojenské služby a možnosti zřízení náhradní civilní služby pro brance, kterým svědomí nebo víra zapovídá cvičit se v zabíjení lidí. Občanská práva vojáků. Využití ušetřených prostředků a náhradní služby pro potřeby ekologie, zdravotnictví atd.

Z zveme: (jména a adresy). Nebudou-li pozvání moci přijet, např.proto, že jim nebudou vystaveny cestovní doklady, nebo proto, že jim čs.úřady odmítou vstupní vízum, žádáme je, resp.jejich organizaci či iniciativu, aby o účast na semináři Praha 88 požádali své spolupracovníky.

Ubytování účastníků bude zajištěno. Ubytování a stravování účastníků ze Západu a z Jugoslávie bude na jejich vlastní náklady; ubytování a stravování účastníků z Východu na naše náklady.

Kontaktní adresy: Jiří Dienstbier, Nekázanka 17, 120 00 Praha 2
Petr Uhl, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Další podrobnosti budou sděleny dodatečně.

V Praze 18.4.1988

Stanislav Devátý
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Charta 77|25|88 Dopis Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných

Vážení přátelé,
dne 24.dubna 1988 uplyne 10 let od vzniku Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS), který se ustavil v době velkých represí, aby v duchu a poslání Charty 77 sledoval případy osob, jež jsou trestně stíhaný nebo vězněny za projevy svého přesvědčení nebo které se staly oběťmi policejní či justiční svévolie. Tuto svévoli ostatně zažili zakladající členové VONS sami na sobě vzápětí po realizaci svého projektu. Počátkem roku 1979 byli ve vykonstruovaném procesu odsouzeni k dlouholetým trestům vězení Petr Uhl, Václav Havel, Václav Benda, Otta Bednářová, Jiří Dienstbier. Další aktivisté VONS (Jarmila Bělíková, Ladislav Lis, Dana Němcová, Jiří Němec a Václav Malý) byli po zhruba půlroční vazbě propuštěni na svobodu.

VONS tomuto násilnému tlaku odolal, pokračoval ve své činnosti a stal se významnou a respektovanou iniciativou na poli lidských práv. V prosinci 1979 se VONS stal členskou Ligou Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH), která se podílí na práci OSN jako její přidružená nevládní organizace s konzultativním statutem. Jako členská liga FIDH užívá VONS označení "čs.liga pro lidská práva". V listopadu 1984 zvolila FIDH člena VONS Ladislava Lise svým místopředsedou (viceprezidentem).

Za dobu svého působení vydal VONS téměř 750 sdělení o případech porušování lidských práv. Činnost VONS se spoluzařizila o to, že soudní represe se v posledních letech zmírnily.

Bývá zvykem popřát jubilující organizaci mnoho úspěchů do její další činnosti, my bychom však raději touto cestou vyjádřili přání, aby se situace na poli lidských práv v Československu zlepšila natolik, že by VONS mohl svou záslužnou a obětavou práci ukončit.

Praha 22.4.1988

Stanislav Deváty
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

*

Dopis Charty 77 Anastázi Opaskovi

Mluvčí Charty 77 zaslali českému katolickému knězi Anastázi Opaskovi Šejjícímu v NSR k jeho 75.narozeninám dopis následujícího znění:

Vážený pane Opasku,

k Vašemu životnímu jubileu Vám chceme popřát pevné zdraví a hodně síly a naděje do dalších let. Zároveň přijměte naše ocenění všeho, co jste vykonal pro věc naší národní kultury i pro věc všeobecné kultury duchovní.

14.4.1988

V hluboké úctě

Stanislav Deváty
mluvčí Charty 77

Miloš Hájek
mluvčí Charty 77

Bohumír Janát
mluvčí Charty 77

Příspěvky pro korespondenční politické fórum (III.) Charty 77

Články Ladislava Hejdánka, Jaroslava Šabaty a Václava Bendy ve mně vytvořily dojem, který bych shrnul asi následovně:

L.Hejdánek - jeví se zde snaha ukázat cestu, jak možno nejdiplomatictěji za dané situace postupovat, aby počet represálií stávající moci vůči jejím oponentům byl co možná nejmenší.

J.Šabata - tento článek je podstatně radikálnější, neboť přímo poukazuje nejen na konkrétní perzekuční metody se strany držitelů moci, ale hovoří též o manifestační snaze přemnohých občanů získat právo k nezávislému občanskému projevu ve všech společenských směrech, t.j.i ve směru ideově-politickém.

V.Benda - článek považuji za nejradikálnější, neboť otevřeně hovoří o totalitním systému, který u nás vladne zásluhou uchopení moci ve státě jedinou politickou stranou, bez legální možnosti tento stav změnit svobodným rozhodnutím občanů tohoto státu.

Osobně jsem toho názoru, že je možno souhlasit v zásadě s články všech tří autorů. Vždyť v našem životě jde o záležitost tak složité, že jejich správné vyhodnocení může mít i několik zcela reálných variant. Nelze však opomenout, že realizace té které varianty je odvísle nejen od skutečně reálných možností, ale též od doby, kdy je k realizaci přistupováno. Je přece všeobecně známo, že realizace i té nejsprávnější varianty v nevhodný čas může skončit neúspěchem.

V současné době se zdá že přichází čas, ve kterém bude možno důsledněji než dosud prosazovat oprávněné požadavky lidu našich národů, ale i Československa, jako skutečně suverénního státu. Pokud jde o suverenitu, mám tím na mysli právo našich národů ubírat se svojí vlastní cestou, na základě skutečné vůle našeho lidu. Přitom vycházím z faktu, že pro Jugoslávii byla volba samostatné, nezávislé cesty k socialismu přiznána Sovětským svazem již v r.1955 a nyní znova potvrzena při návštěvě s.Gorbačova v Jugoslávii v březnu tohoto roku.

Pochopitelně v takovém případě by mělo konečně dojít též k odsunu "dočasně" umístěných vojsk SSSR na území Československa. Je mi známo, že Charty 77 uplatnila tento požadavek u představitelů SSSR nedávno, ale jsem toho názoru, že by požadavek měl být čas od času opakován. S tím též souvisí uplatňování požadavku na revizi toho, proč ke vstupu vojsk v roce 1968 na naše území došlo. Zde opět vycházím ze skutečnosti, že je-li možná revize minulosti polsko-sovětských vztahů, že k něčemu podobnému by mělo dojít i v našem případě.

Vždyť i kdyby byl někdo sebevice přesvědčen, že vstup vojsk byl nutný, musí být vysvětleno, proč se tak stalo zcela ilegálním nočním přepadem.

Pokud jde o současnou vnitřní situaci, je již i oficiálně přiznáváno, že se potýkáme s důsledky chyb, nahromaděných za posledních 40 let. A nejde jen o značnou zaostalost našeho hospodářství, ale též o celkový úpadek morálky, zaviněný falešným předstíráním dokonalosti našeho systému a zamlčováním hromadících se chyb. Značný podíl na poklesu morálky mělo a má též umlčování a pronásledování lidí, kteří se snažili a snaží společnost před těmito chybami varovat.

V současné době je mnohdy i z oficiálních míst voláno po obsazování zodpovědných míst předeším lidmi schopnými. Většinou toto volání zůstává pouze na papíře, neboť i nadále jsou do zodpovědných míst dosazováni předeším příslušníci strany. A přece i straně musí být jasné, že ze své základny cca 1 200 000 členů nemůže obsadit všechna tato místa nejen odborně, ale i morálně vyspělými jedinci.

Daleko větší rezervy ze kterých lze tyto odborníky čerpat, jsou skryty mezi cca 8 000 000 pracujících a schopných nestraníků. Kromě toho zde již nejde jen o nevyužité rezervy, ale též o diskriminaci většiny menšinou. Je proto nyní záležitostí všech poctivých lidí, aby toto зло diskriminace bylo odstraněno a naše společnost se stala skutečným společenstvím rovnoprávných lidí. A v tom vidím velkou příležitost Charty 77, aby ještě aktivněji působila v rámci platných zákonů a naší republikou uznávaných a uzákoněných mezinárodních paktů a dohod o lidských právech a tím přispívala i nadále k odstraňování jakékoli diskriminace. Totéž platí i pro ostatní nezávislá hnutí, která si jako hlavní program vytýčila hájení lidských práv.

Současně by tato hnutí měla využít všech dostupných možností k působení na širokou veřejnost tak, aby byla skutečně politicky na výši a plně si nejen uvědomovala, ale též se dožadovala práv, která jim dává vyspělá lidská společnost na konci dvacátého století. Čím více se bude tato práce dělat, tím méně bude účinné ohlupování lidí argumentem, že se mají lépe, než za první republiky. Každému politicky vyspělému člověku je totiž jasné, že společenský pokrok je nutno měřit srovnáním obdobných podmínek ve stejné době a nikoli pouhým srovnáváním současnosti s minulostí. To nám říkal již kdysi profesor dějepisu: "Skutečnost, že žijeme dnes lépe, neznamená ještě, že každá dřívější společnost byla proti naší zaostalá. Vše musíme vždy posuzovat v širších historických souvislostech. Kdo to takto nedělá, je demagog."

Proto jestliže je naše veřejnost přesvědčována o jedině správné naší cestě tím, že žijeme lépe než se žilo dříve, je to pouhá demagogie, proti které je nutno bojovat. Bohužel, zatím dosud dosud velké části naší společnosti tato demagogie stačí. Některým, jinak i docela poctivým lidem, tento stav dokonce vyhovuje, neboť jim umožňuje žít určitým průměrným životem, při vynaložení minimálního pracovního úsilí, či dokonce rizika.

K dosažení cíle uvedeného v předchozích dvou odstavcích je třeba usilovné práce celé řady lidí, oddaných tomuto úkolu. O tom, že takoví lidé dnes již existují, není nejmenších pochyb. Dokazují to právě ti, kteří vyvíjí aktivní činnost v celé řadě nezávislých hnutí. A právě z těchto lidí mohou postupně vyrůst zkušení a vzdělaní politici či státníci, mající důvěru všech rozumných lidí, jak o tom píše ve svém článku L.Hejdánek. Domnívám se tedy, že není na místě otázka, kde tyto lidí vzít. Vždyť pod c.k.Rakouskem jsme žili 300 let a nakonec vzniklo obrozeneccké hnutí a z něho vyšla celá řada vzdělaných státníků, kteří postupně získali i potřebné zkušenosti.

Já jsem v tomto směru dokonce takový optimista (i když optimismus již dávno není mou silnou stránkou), který věří, že již dnes máme takových lidí dostatek.

Co nám však dle mého názoru chybí, je větší politická vyspělost a zainteresovanost široké veřejnosti. Lidé sice již dávno přestali věřit na vládnoucí třídu fanfarónsky vyhlašované úspěchy toho "jejich socialismu", ale zažili již tolik zklamání, že většina považuje jakoukoli činnost směřující k obrodě socialismu za předem odsouzenou k nezdaru. Současně je nutno mít též na zřeteli, že většina národa si též nepřeje návrat ke kapitalismu.

Proto další vývoj by měl směřovat k hledání jakési střední cesty, která by umožnila nástup skutečně schopných a morálně vyspělých lidí. že tato cesta je pro značnou část současných držitelů moci nepřijatelná, je každému jasné. Přestože se prakticky všichni tváří, jakoby souhlasili s nutností reforem, jde pouze o přetvářku. Mnozí z nich si totiž plně uvědomují, že by při skutečných reformách respektujících požadavky pracujících přišli o svá postavení.

To se nakonec zcela jasně projevilo na vývoji televizního pořadu "Sondy", vzpomínáném též v článku J. Šabaty. Pouze první dva pořady se vyznačily tím, že bylo umožněno pracujícím, aby zde celkem otevřeně vznesli své připomínky. V dalších pořadech však tato otevřenosť nebyla připuštěna a pořad byl sveden na tzv. vedlejší kolej. Mohu k tomu pouze dodat, že i já jsem využil této příležitosti a v několika dopisech zaslaných redakci tohoto pořadu jsem poukázal na některé chyby a nedostatky. Bohužel ani na jeden z mých či jiných dopisů nebylo patřičně reagováno a to mě jen utvrdilo v tom, jak je i v době "glasnosti" pravda pro mnohé natolik nepřijemná, že si vyžádali zásah cenzury.

Na závěr bych se chtěl připojit k názoru všech tří autorů článků k tématu 3. Fóra Charty 77, že by nebylo vhodné Chartu 77 politizovat. Velmi dobře to vystihl V. Benda: "...ztratila by tím svou nejvlastnější identitu a pokud by se sama nerozpadla, byla by nepochybně mocí razantně potlačena."

V Mostě 26. března 1988

Oldřich Klein

(Pozn. red.: Oldřich Klein je signatář Charty 77)

*

Po přečtení příspěvků L. Hejdánka, V. Bendy a J. Šabaty pro 3. Fórum Charty 77 jsem se rozhodl přispět do diskuse několika poznámkami. Nejsem signatář CH 77, a tak můj pohled je nutně pohledem zvenčí, věřím však, že diskuse je otevřena každému, kdo má co říci. Studuji lékařskou fakultu a otázka lidských práv je mi velmi blízká, protože bezprostředně souvisí s mým budoucím povoláním. Ve vysokoškolském prostředí se již delší dobu hovoří o perspektivách neformálních sdružení mládeže u nás i v ostatních státech východní Evropy. Ukazuje se, že podmínky pro činnost neformálních sdružení se stávají mříou opravdovosti demokratizace a přestavby. Z tohoto zorného úhlu vycházejí i moje poznámky k cit. příspěvkům.

Politickou moc v Československu můžeme charakterizovat jako uzavřený systém. Základní podmínkou pro regulaci a reprodukci mocenského systému je politicky a ekonomicky stabilní společnost, která vystupuje současně jako zdroj i objekt moci. Sama moc však stojí nad společností. Společností se nechá reprodukovat, ale reguluje se sama. Byrokratický aparát parazituje na povrchu společnosti jako plíseň, jeho neviditelné podhoubí však zasahuje do samého nitra společnosti a dělí ji na vyvolené a ty druhé. Pomocí výstavbového principu a absence celospolečenských regulačních vazeb je stávající mocenský systém vybudován velmi pevně, přesto stojí nyní před velmi závažným problémem. Ekonomický potenciál společnosti se vyčerpává a přebujelý řídící aparát si krizi tváří v tvář uvědomuje, že mu nezbude než začít požírat sám sebe. Proto jsme svědky povolování šroubů. Až delší čas ukáže, zda se nejedná o propagandistický trik, zda systému nejde o pouhé promazání závitů, aby šly šrouby později ještě lépe utáhnout.

Základní otázkou je, zda reformy, před kterými naše společnost stojí, nepovedou pouze k další dokonalejší reprodukci moci. O tom by měli uvažovat především ti, kdo se na obnově budou podílet zevnitř struktur. Angažovaná práce ve strukturách znamená pro každého velkou odpovědnost, aby nereprodukoval to, co chtěl původně reformovat. Skutečná reforma je taková, která mění program reprodukce ve prospěch společnosti a ne pro upěvnění toho kterého systému. V. Benda se domnívá, že taková změna v našem případě znamená zánik systému samého. Vzdát se vedoucí úlohy znamená pro stranu ztrátu jakéhokoli stranického smyslu. V tom spatřuje V. Benda limit jakékoli reformy. Tabu vedoucí úlohy je zřejmě také slabinou některých exkomunistických signatářů CH 77 (zadní vrátka?) Bylo by nesmírně zajímavé, kdyby se mezi exkomunisty rozpravidla diskuse na toto téma. Myslím, že nic jiného by tak dobře neodkrylo polarizaci v jejich řadách, jako právě tento problém.

Významné je Bendovo konstatování, že nereformovatelnost tkví také v tom, že k reformě je třeba iniciativy ovládaných, kterou nelze vynutit po zlém. Je obtížné hledat iniciativu tam, kde byla důvěra v reformní program již jednou otřesena. L.Hejdánek navíc argumentuje neschopnosti reformistů zorganizovat se po vstupu vojsk VS v jednotnou politickou sílu, a dnes, po dvaceti letech, vystupujících již jen jako hrstka rehabilitace chtivých politiků.

V.Benda vidí dva strategické cíle: čekat na vhodnou konstelaci vnějších sil a v okamžiku rozhodném pro naše dějiny se vyvarovat chyb z minulosti a vhodně usměrňovat lavinu (rozuměj revoluci), která sice nemůže být záměrně (programově) spuštěna, ale lze ji z počátečního výbuchu nespokojenosti přeměnit v cílevědomý akt. Jakkoli dialektické poněkud fatální ne? L.Hejdánek staví na první místo vznik nových drobných iniciativ. V poněkud suchopárné pasáži se obsáhle zabývá výchovou kádrů a opouštěním schémat. Tam, kde se zmínuje o spásných tribunech, J.Šabata hovoří o t r i b u n á c h . To je jádro problému. Různá neformální sdružení a shromáždění občanů jsou substrátem pro nové demokratické společenství, které se konstituuje v zápase o právo svobodně se shromažďovat. Perspektiva součinnosti všech (a nemusí mít jen nálepku gorbačovštiny) je správná a jedině možná cesta politického překonání mocenského systému, pravé nastavování zrcadla, nebo chceme-li Bendovo obkličování totality realitou. To není paralelní polis, ale pokus o novou politickou demokracii.

Role nezávislých iniciativ i CH 77 bude jistě politická. Spor ohledně politizace CH 77 se vyznačuje řadou nedorozumění. V pojetí L.Hejdánka CH 77 nevládne politickými prostředky, které L.Hejdánek zaměňuje za politický program, a nemůže tedy působit ke změně politického stavu. Podobně V.Benda politizací rozumí opoziční činnost s vyhraněným politickým programem. Ještě více zavádějící je hledání protikladu politizace versus mravnost, objevující se tu a tam v dřívějších CH diskusích. Myslím, že společenská role CH 77 nespočívá na morálním osvobožujícím gestu - tato hodnota z povědomí společnosti dávno vymizela a potrvá dlouho, než se ji podaří obnovit. Při své vytrvalé péči o dodržování lidských práv v naší zemi však CH 77 získala navíc i mandát reprezentovat nezávislé smýšlení společnosti, stala se symbolem plurality názorů a vzdorem proti establishmentu. To jsou v tuto chvíli rozhodující aktiva. A že jsou to aktiva výsostně politická, o tom snad není třeba polemizovat.

Původnost CH 77 zůstává přitom zachována. Úvodní prohlášení je třeba stále naplňovat, lidská práva přesahují každou vládu, politiku i reformu. Hájit práva svoje i druhých a podílet se tak na rozvoji společnosti by měl každý občan. K tomu, aby se myšlenka lidských práv stala konsensem celé společnosti, nestačí síly samotné CH 77. Je třeba spolupracovat s řadou podobně smýšlejících lidí, kteří dnes tvoří chartu s malým ch. Oni budou rozhodující silou na politické scéně současnosti.

Provořadým úkolem je podporovat vznik různých neformálních sdružení a shromáždění občanů, volných tribun, které budou kultivovat politické myšlení, svobodu názoru a projevu. Nezávislý občanský projev je iniciativa vyrůstající v zápase o právo svobodně se shromažďovat, z tohoto pohledu by se Hnutí 17.ledna, navrhované v příspěvku J.Šabaty, mohlo stát základním politickým příspěvkem CH 77 do diskuse o budoucnosti Československa.

4.4.1988

Vladimír Vyskočil

Slepá 15, 613 00 Brno

*

Signatář Charty 77, historik Luboš Kohout napsal 14 stránkový text, v němž reaguje na příspěvky V.Bendy, L.Hejdánka a J.Šabaty ke korespondenčnímu politickému fóru (III.) Charty 77. Pro rozsálost článku, který vyšel v plném znění v Diskusi č.64, seznamujeme čtenáře s jeho podstatným výtahem, který je autorizován:

V úvodu L.K.připomíná, že příspěvky uvedených autorů existují i ve verzi fálsifikátů. Orgány v tomto případě Bendův a Hejdánkův text příliš neměnily. Podle L.K. se zvýšila intenzita pronásledování nejen katolíků, jak uvádí V.Benda, ale i reformních komunistů, neboť svou demokratizační a přitom vyhraněně socialistickou

vývojovou alternativou představují faktor, který je pro vládce mimořádně nebezpečný. Je proto politování hodné, že:

- Vládce i oba chartisté v plné shodě, a ovšem každý s jinou motivací a argumentací, vyslovují své obavy z možného návratu komunistických reformátorů do veřejného politického života.

- V naprosté vzájemné shodě jim podkládají kariérnickou a "sinekurní" motivaci pro jejich dnešní aktivity a popírají onu motivaci skutečnou: prosadit v přízivější mezinárodní i "soustavové" konstellaci sil hluboké ekonomické, politicko-systémové i jiné reformy typu těch, jež byly proponovány a začaly být již realizovány v obrodném procesu r.1968. (V té souvislosti nechápu výtku kolegy Hejdánka, že chceme navazovat na ty reformy, jež byly cizí intervencí a domácími kolaboranty zmařeny. Je to logické: vždyť trvají, ba prohloubily se veškeré společenské rozpory, které jsme tehdy chtěli reformami řešit.)

- Vládní propaganda i oba chartovní aktivisté (Benda podstatně více, než Hejdánek) komolí dějiny Pražského jara, zejména roli reformních komunistů v něm. Ovšem, každý svým způsobem: vládce vyrobějí na běžícím pásu lži o spojení "pravicových oportunistů" s antisocialistickými "kontrarevolucionáři", kdežto naši demokratičtí kritikové nám naopak vycítají "pouhou" demokratizaci a odmítnutí volné hry politických sil o moc a vyslovují přitom podezření, že nás návrat do politického života by znamenal zradu demokracie a nový příklon ke stalinově chápání "diktatuře proletariátu", tedy k diktatuře stranicko-státní byrokracie. Benda navíc přímo popírá společenskou progresivitu Akčního programu KSČ a realizovaných a realizujících se změn r.1968. Ovšem daleko více než v poměrně stručném textu tomto činí tak v dřívějším rozsáhlém dopisu Scrutonovi, kde kategoricky a ovšem bez důkazů a v totálním rozporu s autentickým dějinným chodem r.1968 prohlašuje, že i "socialismus s lidskou tváří" je "hrůzným monstrem";

- jestliže vládní propaganda nejběsileji a jmenovitě útočí proti doma dnes žijícím politikům Dubčekovi a Císařovi, pak oba aktivisté, opět Benda více a jmenovitě, činí totéž.

V dalším textu se L.K. vrací k obrodnému procesu v r.1968 a na konkrétních příkladech (odklad voleb, otázka obnovení sociální demokracie) ukazuje, jak škodlivý a konzervativním silám v Československu a v SSSR objektivně nahrávající byl postup neodpovědných radikálů, útočících na Akční program a reformě komunistické úsilí, jakkoli to byl postup z pozic demokracie. Ovšem tento postup se pak stal zámkou pro sovětskou intervenci a do značné míry k ní přispěl. Realistickými demokraty byli naopak ti, kdož se snažili o postupný proces v souladu s tehdejšími možnostmi. Také nedostatek vůle polské Solidarity k rozumnému kompromisu s mocí byl ostatně důvodem výjimečného stavu a porážky Solidarity; L.K. vzpomíná, že na toto nebezpečí upozornil už rok před vojenským pučem v Polsku.

V dalším textu rekapituluje své názory vyslovené již v r.1980. Uvádí dělení Pierra Kendeho (maďarský exulant), který rozeznává čtyři fáze demokratické kritiky: 1) Kritika uvnitř vládnoucí strany. 2) Požadavek občanských práv. 3) Proti zásadě - a praxi - výlučnosti všeobecně mající srostlice - "stát-strana", formuje společnost své právo na nezávislost, byť jen částečnou. 4) Pluralismus, a to ve dvou variantách: v podobě pluralismu politických stran, usilujících o moc a v podobě korporativní či samosprávné.

Přijmeme-li toto Kendeho schéma, pak Pražské jaro představuje iniciativní a dobrovolný vstup drtivé většiny komunistické strany do třetí fáze a dobrovolné přijetí významných prvků (podnikové rady pracujících) fáze čtvrté, což vše se těšilo podpoře drtivé většiny obyvatel.

L.K. dále srovnává vývoj v Maďarsku po roce 1956 a v Československu po roce 1968. V této souvislosti uvádí:

Především politice XX.sjezdu KSSS v té době ne ještě plně opuštěné vzdor maďarským událostem (jakož i osobním i politickým kvalitám J. Kádára a jeho týmu) lze děkovat, že období krvavých represí (proti kterým politické a existenční represe v ČSSR po r.1968 jsou nevýznamné) netrvalo neúnosně dlouho. Posléze se Kádárův režim (již po r.1960) nejevil občanu jako poslušný vykonavatel příkazů zvenčí, nýbrž jako starostlivý a odpovědný zprostředkovatel mezi vůlí vůdčí síly

soustavy a vůlí a objektivními zájmy a potřebami maďarského národa. V ČSSR se naopak v letech 1968-70 formuje vůdčí politická garnitura v situaci, kdy politické vedení superstruktury již opustilo některé podstatné stránky linie a ducha XX. a XXXI. sjezdu KSSS.

L.K. potom ve smyslu Kendeho schématu hodnotí Chartu 77:

Charta 77 je defenzivním návratem ke druhé fázi, aniž došlo k procesu pozitivního vnitrostranického pohybu k fázi první. Takže malé výsledky dosavadního úsilí Charty nevidím, jako např.M.Kusý, v tom, že "avantgardně" nepřehází do fáze zformování se jakožto politické opozice, ale v tom, že její úsilí není a dlouho ještě nebude doprovázeno pohybem vnitrostranickým. Ovšem tomuto pohybu mohou nonkonformní síly společnosti bud moudře nапомочи nebo nemoudrou politikou jej mohou i přibrzdít. Mnozí chartisté jsou si vědomi nesporné slabosti a omezenosti Charty - skutečnosti, že je především a skoro výlučně (a nemůže nebyt) jen morální výzvou, apelem k národu i politické reprezentaci země. Svým eticismem je ovšem univerzálnější a přitažlivější než politický dokument typu Akčního programu. Ale Akční program představoval politicky mnohem více právě tím, jak již řečeno, že stranu i společnost orientoval ke vstupu do fáze praktických, hlubokých systémových reforem.

Ve své obhajobě reformě komunistických postojů a postupů cituje L.K. obsáhlé Zdeňka Hejzla (čs.exulant - skupina Listy):

"Reformy, stejně jako převraky a revoluce - nejsou přece cíl, ale prostředek. V zemích tzv."reálného socialismu" vždycky šlo a jde o to, jakými prostředky lze v daných mezinárodních sociálních a mocensko politických podmínkách otevřít a rozvíjet bez nového násilí a katastrof p ř e k o n á v á n í nedemokratických režimů. Protože v těchto podmínkách mohou o jakémkoliv "skoku do říše hojnosti a svobody" snít jen romantikové, zůstává reformistická orientace i přes dočasné sklívající porážky jedinou smysluplnou orientací. (podtrhl L.K.) Prosazení reforem - i jejich zahájení a rozvíjení - ovšem je a zůstane jedním z nejobtížnějších politických problémů naší doby a je možné jen v krizích a pod silným tlakem lidové nespokojenosti. Disfunkční radikalismus bude však pravděpodobně vždycky zmenšovat šanci na úspěch, protože takový radikalismus reformy znemožňuje." A Hejzar dále uvádí, že dle teorie paralelních struktur "režim musí být vystaven tlaku nezávislých sil, která jej jednak donutí k reformám, jednak - podle radikálnější varianty teorie - systém vyčerpá, učiní ho bezmocným a nakonec nahradí systémem jiným, o jehož konkrétnější podobě nelze předem říci o mnoho více, než že půjde o systém s novým pluralismem a společenskou samosprávou. Tato teorie přispěla ke vzniku Solidarity i jiných nezávislých organizací. Až do léta 81 sloužila taktika odvozená z této teorie k posilování pozic Solidarity, pak však, zejména po 9.sjezdu PSDS v červenci a po prvním sjezdu Solidarity v září a říjnu 81, se stala problematickou. Další osud demokratických reforem se stal závislým na možnosti součinnosti mezi silami, působícími dosud vně systému a mezi reformě orientovanými silami uvnitř komunistické strany. Protože komunistická strana nemohla být ani podle teorie paralelních struktur - neměla být zbavena moci, nebyl další pozitivní vývoj možný bez posilování reformistických sil uvnitř této strany a bez součinnosti Solidarity s nimi. Reformistické síly existovaly i uvnitř PSDS. Jejich ničím nezastupitelná úloha v procesu odnovy nebyla komplikována jen jejich subjektivní slabostí. Byla komplikována i nezájemem Solidarity o eventuální spojenectví. Podle teorie o paralelních strukturách vycházelo se dál z přesvědčení, že nová nezávislá a nyní již institucionalizovaná lidová knutí nemohou ani nadále mít nic společného s komunisty. Za těchto okolností byli radikální komunisté předčasně vytlačeni mimo stranu a umírnění stratili porozumění pro cíle a taktiku nezávislých hnuti. Namísto posilování pozic reformních, byla posilována pozice konzervativních sil ve straně. Zejména diferenciace uvnitř otřesených mocenských aparátů se zastavila a nebylo nesnadné obrátit je proti odnowě (...) Aby mohly být eventuální nové možnosti využity úspěšněji, než dosud, bude patrně třeba, aby kritické a opoziční síly, které vytvářily svou strategii a taktiku v podmínkách nehybných padesátých let, leccos zapomněly a lecčemu se naučily.

Z uvedeného vyplývá, uzavírá L.K., že v jakýchkoli progresívních, smysluplných pohybech v demokratizačním a autenticky socializačním a mírovém směru v soustavě i ve světě hrají a budou hrát reformní komunisté nezastupitelnou roli a bylo by nerozumné je z tohoto procesu třeba i "žertem" ostrakizovat. Z dosavadního pohledu přecházím k pokusu charakterizovat současný vývoj v SSSR a jeho možný a pravděpodobný vliv na vývoj u nás.

L.K. pak dále pokračuje:

Měřeno Kendeho schématem soudím, že v poválečné době podruhé (poprvé v polovině padesátých let po smrti Stalina a nástupu chruščovského vedení) vzniká dost reálná možnost (ani ne pravděpodobnost, či dokonce jistota), aby ku prospěchu celosvětového vývoje nastoupila celá soustava s SSSR v čele do Kendeho "třetí fáze" hlubokých strukturálních, ekonomických i politických systémových proměn ve směru k rozvíjení efektivního tržního socialistického hospodářství, ve směru k demokratizaci a obecnému zkulturnění a odemoralizování duchovního života společnosti v podmínkách uvolnění mezinárodního napětí. Alternativou této jedině žádoucí vývojové cesty je jen vývoj krajně nezádoucí. Upevnění byrokratických struktur, výbuchy lidového hněvu, stále krvavěji potlačované, možná i válečný konflikt. Obtíže v prosazení tohoto žádoucího vývoje jsou násobeny skutečností, že v uplynulém dvacetiletí byl vládnoucí brežněvovskou politikou v celé soustavě skoro totálně zmrazen, ba vržen zpět, takže krize a konflikty (mj. jak se ukazuje i národnostní, nejen sociální a politické) narostly do obludeňských rozměrů. Asi dvacetimilionová sovětská stranická a státní byrokracie přechází, jak je nuten konstatovat i Gorbačov, do stále rozhodnější protiofenzívy. V plné míře to platí i o stranicko-státní byrokracie v ostatních zemích soustavy, ČSSR nevyjímaje. Osudovým pro politiku reform bylo, kdyby vnitřní nonkonformní síly v soustavě se zaměřily nikoli na jejich podporu a postupné, ale rozhodné rozvíjení a prohlubování, nýbrž na násilnou totální destrukci systému. Totéž, ještě ve větší míře platí o velmocenských silách zahraničních. Neboť pokud slyšíme početné a důrazné hlasy o tom, že dosavadní historie potvrdila "nereformovatelnost" soudobého komunismu, pak nutno doplnit, že potvrdila pouze nereformovatelnost komunismu v situaci, kdy vlivné vnitřní a zahraniční síly se neorientovaly na jeho zreformování, nýbrž na destrukci a likvidaci.

Mladší Leszek Kolakowski, nepodlehnuvší ještě (na rozdíl od dnešního) tomuto dějinnému skepticismu, poznamenal, že 1) dějiny prokázaly, že vědomí, či víra v reformovatelnost společenského uspořádání představuje obrovskou sílu, která může vést v praktické reformní činnosti ke zdaru. 2) reformována byla společenství zdánlivě nereformovatelná. (Jako příklad bych uvedl po staletí strnule dogmatickou církev římsko-katolickou, proti které nastoupila mohutná reformační vlna vítězící nad ní i působící k vnitřním reformám v ní. A sama reformace? Věřil by kupř. objektivní tehdejší historik v reformovatelnost kalvinismu, který zavedl v Ženevě krutou diktaturu včetně inkvizice? A přece, byl to kalvinismus, který, přenesen do anglosaského či holandského světa, přispěl velmi významně k rozvíjení teorie i praxe soudobé občanské demokracie). 3) Teorie a praxe katastrofická, založená na onom ústředním heslu "všechno nebo nic".

V téhle kardinální otázce dneška zaujmám spolu s mnoha jinými sobě názorově blízkými pozice optimismu bez pověr a iluzí, tedy jsem přesvědčen o reformovatelnosti komunismu, navzdory olbráceným obtížím a překážkám, jež jí stojí v cestě.

L.K. dále kladně hodnotí interview A.Dubčeka pro list Unitu a polemizuje s nedávným článkem Jaroslava Šabaty (Co by měli dělat bývalí komunisté - Diskuse č.63), který kritizuje nedostatek sebereflexe bývalých straníků, přesouvání odpovědnosti na interventy a na ty, kdož jim u nás 'nahrávali na směč', a proti tomuto reformnímu, národnímu a liberálnímu komunismu staví jako alternativu komunismus revoluční, demokratický a internacionalistický. Ten se podle Šabaty projevuje v tom, že se ' "exkomunista" považuje za integrální součást hnutí demokratického odporu proti znevolnujícím komunisticko-byrokratickým praktikám a strukturám a v souladu s tím prožívá a promýšlí svou identitu n o v ě (prodělává vnitřní přestavbu); tuto volbu spojuji s orientací komunistů-chartistů

(takový komunista nemusí být nutně signatář Charty 77)."

Kolega Šabata, píše L.K., si tu dost příkře odporuje se svým textem pro fórum, neboť tam oproti Brzezinskému postuluje pokojný demokratizační proces; a právě k němu by nedošlo, pokud by se uplatnila někdy v budoucnu (Kendem i mnou kritizovaná) politika demokratické opozice z r.1968. To je skutečně "nahrání na smeč" všem domácím i zahraničním a také sovětským "konzervávám". Uvědom si, Jaroslave, že radíš k stornování jednoho z nejcennějších poučení poválečných dějin pokusu o reformy v "soustavě". Považuji se sice také, jako ty, za integrální součást hnuti demokratického odporu, ale za svoji povinnost (samořejmě i právo) považuji kritizovat a distancovat se od každého neuváženého kroku tohoto hnuti, který by nepomáhal objektivně znovuuprovádění byrokratické moci.

L.K. se znovu vraci k interview A.Dubčeka, jeho postoje hodnotí jako moudré, ovšem v jistém ohledu za překonané:

Dubčekův akcent na znovusjednocení strany v úsilí o obrodu socialismu v naší zemi vyplýval z chápání možného, žel, jak se ukázalo neuskutečněného vývoje vnitrostranických vztahů. Především dle předpokladů mnohých, též mého, došlo na špičkách stranicko-státní moci k diferenciaci na poctivé stoupence reform a na ty, kdož jen předstírali, že se zasazují o jejich realizaci. Avšak, nezvítězili na sklonku roku 1987 ti první, ale ti druzí, skuteční "mužové 21.srpna 1968". To znamená, a stranicko-státní propaganda proti nám namířená te potvrzuje, že k odvolání "Poučení z krizové situace" se všemi důsledky v dohledné době nedojde. Tedy se kolega Hejdánek nemusí obávat našeho znovuzačlenění do struktur, což je ovšem negativem a ne pozitivem, jak se mylně domnívá. Ale není všem jasným dnům konec. Je samozřejmé, že proti Dubčekově koncepci pronikání reformistů do strany s cílem spojit tlaky k revoluční přestavbě a obrodě socialismu zdola s tlaky k témuž shora je nutno preferovat koncepci nátlakové organizace reformních komunistů pouze zdola. Mnohobude záviset na vývoji v SSSR. Pokud zejména nastávající celosvazová konference KSSS nakloní mocenské váhy dále v prospěch Gorbačova, může se vyvinout příznivá situace i k hlubším reformám v Československu na základě působení následujících faktorů:

- tísňivá situace ekonomická a na tom základě hluboká nespokojenost pracujících může vést k masovému tlaku na vedení, jež bude nuceno nařídit pružněji než dosud reagovat;
- může dojít na výše uvedeném základě k nové diferenciaci v nově utvořeném stranickém vedení, možná nejvíce po linii mladí - staří resp. pragmatikové - ideologové;
- může dojít k příznivým tlakům ze zahraničí západního i východního k odvolání sovětských vojsk z Československa a na tom základě k tlaku z Východu i ze Západu k liberálnějšímu režimu v zemi.

Rezumují, píše L.K.: Dubčekovy dopisy Gorbačovovi, zatím širší veřejnosti neznámé, jeho interview s komunistickou italskou Unitou, naposledy s AFP, prohlášení více než padesáti bývalých předních aktivistů vedení KSČ k výročí Ledna 1968, studie našich ekonomů, chartistů i nechartistů, politologů a jiných, polemické statí proti vládní propagandě (Zukal, Jičínský, Císař, Mencl, Benčík, já i jiní) k lednovému výročí, sborníky vědeckých i memoárových prací k výročí obrodného procesu 1968, naposledy prohlášení 42 lidí k 20.výročí vydání Akčního programu KSČ a přemnohé jiné, ať již větších či menších kvalit, vyjadřuje jednotné úsilí: dosáhnout nového vstupu naší země na cestu hlubokých reform, na cestu demokratizace, řečeno s Kendeho schématem - dosáhnout znova oné "třetí vývojové etapy", aniž by se - a s neblahými důsledky - vstoupilo do etapy čtvrté.

A co by to "obnášelo" v praxi, kdyby naše úsilí bylo korunováno zdarem? Zrušení "kádrového stropu" pro nestraníky, plné uplatnění ve veškerém společenském životě onoho marxovského "každý podle svých schopností, každému podle jeho práce", plnoprávné podnikové rady pracujících přijímající řediteli na konkurs a ne na rozkaz partajních sekretariátů, zrušení diskriminace dětí politicky nespolehlivých při přijímání do škol, více náboženských svobod, rozvinutí všech organických funkcí odborů a jejich vymanění z nedůstojné role převodové páky všle.

komunistických sekretariátů, totéž u jiných zájmových organizací. Partnerské vztahy mezi složkami a stranami Národní fronty, zlepšení volebního systému (ve smyslu více kandidátů na jednu funkci), odpovědnost poslanců všech stupňů především svým voličům a nikoli partajním sekretariátům, parlament rozhodující o vládě a kontrolující její činnost namísto opět těch partajních sekretariátů. Rušení daného neúnosného stavu - "libri prohibiti", vydávání dosud zakazovaných autorů domácích i zahraničních (upozorňuji na pozoruhodnou zprávu z SSSR, že tam již tento proces počiná a kupř. z politické literatury se jedná dokonce již o zrušení zákazu číst a vydávat spisy Trockého), sladění našich zákonů s republikou podepsanými mezinárodně-právními akty, přísné dodržování zákonnosti, vykázání orgánů Státní bezpečnosti do mezí působnosti jež jim organicky patří, a zabránění tomu, aby se vměšovaly do diskusí o cestách řešení společenských, zejména politických rozporů v zemi. Budování prosperující ekonomiky. Řešení katastrofické ekologické situace. Atd. atd. - A není tohle úsili, vyjádřené ve výše uvedených prohlášeních a studiích i jinde totožné s úsilím Charty 77, ba dokonce její úsilí dalekosáhle přesahující? Nezaslouží si namísto Bendových demagogických útoků a Hejdánkových ničím nezdůvodněných podezření když už ne plné podpory, tak alespoň solidarity? Ve výše uvedené statí o církevní politice vyslovují já ateista od svých 15 let, plnou solidaritu se soudobým úsilím věřících o rozšíření náboženských svobod, tedy i s kolegou Bendou. Neměl by se, pokud jde o naši politickou činnost Benda řídit oním proslulým biblickým: "Co nechceš, aby jiní činili tobě, nečin ty jim"?

V té souvislosti přebírám závěr své statí o branné a bezpečnostní politice: Brzy poté, kdy Dubček poslal Rudému právu dopis, vyslovil proti Dubčekovi ostře odsuzující poznámku mj. P. Tigrík ("Mlčeti zlato" ve Svědectví), aniž by ovšem otiskl Slavíkovu a moji repliku.

K tomuto zásadní připomínce. Vzhledem k mezinárodnímu postavení i k vnitřní situaci Československa té doby představoval objektivní pokrok pouze kurs reformních komunistů na demokratizační obrodu socialismu a v žádném případě kurs zajisté slabých (viz též Dubčekovo hodnocení v Unitě) extrémních skupin na jeho destrukci a na vytržení Československa z Varšavské smlouvy a RVHP. Dubčekovi demokratičtí kritikové by měli už konečně pochopit jasné dějinné ponaučení, že divoké pouliční demonstrace, Hyde Parky na Příkopěch a u Husova pomníku, podpisové akce za zrušení Lidových milicí, činnost některých nových organizací nebo jejich částí, stavění neprocesuálního a apolitického hesla "demokracie" proti "demokratizaci", objektivně sloužilo domácím i zahraničním konzervativním silám jako vhodná záminka pro vojenský vpád a zardousení obrody. (...)

Všechno to pozitivní, co uvádím výše z materiálů "exkomunistů" dneška a mnohé jiné, může Charta 77 s klidným svědomím, že se nezpronevěří svým ideálům, prosazovat spolu s námi, promítat do svých materiálů. Vždyť tak v nejlepších z nich činila i v minulosti (třeba k ekologii, ke stavu socialistické zákonnosti, beseda s našimi nonkonformními ekonomy o ekonomické reformě a mnohé jiné).

Kolega Hejdánek má jistě pravdu, pokud konstatuje nevíru mnoha občanů v reformování komunismu. Ale stejná nevíra doprovází i naše demokraty. Možná, že si někdo s větším pochutnáním přečeť třeba vyznání demokratické víry nazvané Prohlášení spolupráce (Manifest kooperace) podepsané řadou chartistů, mezi nimi i V. Bendou s několika bývalými komunisty, než naše prohlášení k výročí Ledna. Ale z jeho "spiklenectví lhostejnosti" ho neprobudí ani jedno, ani druhé, protože pokří rameny se slovy "ti i oni to myslí dobře, ale nejsou a nebudu u moci, aby to realizovali, a já se budu dál řídit osvědčeným "co tě nepálí, nehas". Jak dokazují dějiny Ledna 1968, obyčejný člověk byl lhostejný k výměně Novotný-Dubček, ale jen do té doby, než se přesvědčil, že po slovech následují činy, po teorii adekvátní praxe, onen proslulý Engelsův puding, jehož existenci prokáží tím, že jej sním. A kdybychom rukou společnou, "Schulter am Schulter" dokázali navzdory stalincko-brežněvovské byrokratické reakci realizovat, tvrdím, že znova s podporou drtivé většiny lidu, jako v osmašedesátém, nový vzestup společnosti do oné Kendeho "třetí etapy", mohli bychom se před tváří tohoto lidu - ovšem jen za příznivé mezinárodní situace! - pohádat o další cesty postupu společnosti. Zda přijmout

ideu katolického státu jak ji formuloval pseudonym K.Bor, či jak vypadá v představách Bendy; nebo přijmout společenskou vizi autorů Prohlášení spolupráce nebo koncepci levicových marxistů Uhlova typu; nebo posléze něco ještě jiného, kupř.koncepci socialistické samosprávné společnosti, jak se mi rodí v hlavě a nedostala se zatím na papír.

Myslím, že po přečtení této polemické statí je každému jasné, že přísně od sebe - a ku prospěchu věci - odděluji cíl od politicko-taktických a politicko-strategických přístupů a postupů, vývojových etap na cestě k cíli!

A kolegu Hejdánka ujišťuji, že vždy tehdy, kdy by demokratické hnutí chtělo - ku škodě věci - přeskakovat nutné vývojové etapy až do bran ráje, okamžitě - ku prospěchu věci - vystoupím stejně "nedemokraticky", jako jsem vystupoval v památném a nikoli jen smutně po učné m roce 1968. Jde mi totiž moc o to, řečeno s parafrázovaným Marxovým výrokem o Německu, aby se nás lid nedostal do sousedství svobody až při jejím pochodu. A s výše uvedeným Kolakowským odpovídám, že to, co navrhoji, byť se mnohým zdá "málo", je "hodně" a jestli nějaký fantasta proti tomu "málu" bude stavět jednorázové dosažení "všeho", pak ve skutečnosti dosáhne pouze velké NIC!

S přátelskými pozdravy Infochu a mluvčím Charty 77

Luboš Kohout

Pozn.: Čtenáře upozorňujeme na dvě obsáhlejší statě L.K.: Koncepce politického systému demokratizující se socialistické společnosti (prosinec 1987) a K úloze branných a bezpečnostních složek v obrodném procesu 1968 (březen 1988)

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva, člena Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VONS jsme zveřejnili ve sdělení č.713.

Sdělení č.748 (I.Polanský stíhán pro podvracení republiky)

Od 5.11.1987, tedy již bezmála půl roku, je držen ve vazbě dvaapadesáti letý technický úředník a aktivní vydavatel katolického samizdatu Ivan Polanský (viz sdělení č.706). Původní obvinění z trestného činu podpory a propagace fašismu (§ 260 tr.z.) bylo vyšetřovatelem překvalifikováno na trestný čin podvracení republiky (§ 98 odst.1,2 b) tr.z.), tedy s přísnější trestní sazbou od tří do deseti let. Kromě sborníčků o slovenské historii byly nyní do obvinění zahrnutý i texty o Karlu Marxovi, o porušování paktu o lidských a občanských právech a samizdatové časopisy Pokoj a dobro (náboženský) a Výber (záznamy některých relací zahraničního rozhlasu).

Samizdatová aktivita je v plném souladu se zásadami čs.právního řádu a s oficiálně deklarovanými čs.závazky respektovat volný tok informací. Je to po delší době poprvé, co je takováto aktivita kriminalizována, a to dokonce za použití mimořádných ustanovení trestního zákona. Ivan Polanský je přes svou naprostou nevinu ve vazbě a jeho ohrožení se změnou právní kvalifikace ještě vystupňovala. Žádáme jeho neprodlené propuštění a plné odškodnění.

V Praze 20.4.1988

*

Sdělení č.749 (Policejní zásah proti výstavě obrazů)

Dne 7.11.1987 se konala výstava obrazů v opuštěném dvoře u restaurace Lidový dům ve Starém Plzenci. Asi tři hodiny po zahájení výstavy přijelo k restauraci asi deset až dvanáct příslušníků SNB, kteří všechny přítomné legitimovali, u některých z nich provedli osobní prohlídku, strhali vystavené obrazy a odjeli.

Mezi těmi, kteří se museli podrobit prohlídce, byl i Karel Hloch, nar.7.12.1965, spojový technik Montážního podniku spojů, bytem Mariánské Lázně, Na třešňovce 7, kterému byly odňaty dva magnetofonové pásky, zápisník a stvrzenka na 5.000,-Kčs,

a to bez řádného zaprotokolování a uvedení jakéhokoli důvodu této prohlídky. Karel Hloch si proti nezákonnému jednání příslušníků VB podal stížnost adresovanou Inspekčnímu oddělení MV, které ji postoupilo KS SNB Plzeň. Ta ji však prohlásila za nedůvodnou vzhledem k tomu, že se jednání příslušníků SNB nepodařilo prokázat. Karel Hloch podal dne 12.2.1988 na zmíněné jednání příslušníků SNB novou stížnost, kterou opět adresoval Inspekčnímu oddělení MV.

V Praze 26.4.1988

*

Sdělení č.750 (Trestní postíhy pro náboženskou manifestaci)

Podle dosud neúplných informací jsou v souvislosti s manifestací za náboženské a občanské svobody a za obsazení biskupských stoleců, která se konala 25.3.1988 v Bratislavě a byla brutálně rozehnána policií, trestně stíhány dvě osoby. První z nich je Jozef Hajdušík z Nitry, o němž je nám známo jen tolik, že v této souvislosti je stíhán pro tr.čin pobuřování podle § 100 tr.z. Přesnější údaje máme o druhém případě. Stanislav Kopček, nar.1945, skladník JRD, bytem Hrušovany 137, 956 13 Koniarovce, okres Topoľčany, je stíhán pro trestný čin útoku na veřejného činitele (§155 odst.1 tr.z. - sazba do tří let), kterého se měl dopustit tím, že vzdoroval zakročujícímu uniformovanému příslušníku VB natolik, až nakonec oba upadli na zem. S.Kopček byl jedním ze 126 (podle oficiálních, pravděpodobně podhodnocených údajů) občanů, kteří byli během manifestace zadrženi. Jednoznačně však popírá, že by během jeho zadržení došlo k jakémukoli incidentu. Zcela kuriózní je na tomto případu skutečnost, že dosud není znám příslušník VB, kterého měl S.Kopček poválit na zem, a že se obvinění opírá výlučně o svědectví dalších policistů, kteří údajně tuto scénu viděli. S.Kopček byl zadržován po pět dnů, až do 30.3.1988, přičemž není známo, zda šlo o nezákonné prodloužené zadržení nebo zda na něj byla uvalena vazba. Trestní stíhání proti němu pokračuje.

Zásah proti bratislavské manifestaci byl naprostě nepřiměřený a neospravedlnitelný a byl odsouzen veřejným míněním mnoha zemí. Za normálních okolností by měli být potrestáni ti, kdo k podobnému zásahu vydali rozkaz a kdo jej brutálně prováděli. Již zahájené trestní stíhání však nasvědčuje tomu, že v duchu přežívajících stalinských praktik má být tvrdost policejního postupu ospravedlněna ještě tvrdší represí proti obětem tohoto postupu.

Praha 26.4.1988

*

Sdělení č.751 (P.Wonka znova osouzen)

Jak jsem již oznámili (viz sdělení č.744) byl dne 5.4.1988 zadržen v Trutnově na příkaz okresního soudu Pavel Wonka z Vrchlabí. Byl zadržen v okamžiku, kdy vycházel z budovy vojenské správy, kam byl předvolán za účelem vyzvednutí posledního dokladu, potřebného k podání žádosti o vystěhování do NSR. Tuto žádost všal Pavel Wonka již nestačil na oddělení pasů a víz podat. Ačkoliv byl Pavel Wonka vzat do vazby, nesplnil soud zákonnou povinnost a nevyrozuměl o tom jeho příbuzné.

Okresní soud v Trutnově odsoudil v hlavním líčení, konaném dne 20.4.1988 v budově krajského soudu v Hradci Králové, Pavla Wonku pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí - neplnění podmínek ochranného dohledu k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců nepodmíněně v II.NVS. Proti rozsudku podal P.Wonka odvolání, o němž bude rozhodovat krajský soud v Hradci Králové. Do rozhodnutí odvolacího soudu zůstává Pavel Wonka ve vazbě ve věznici v Hradci Králové.

V Praze 26.4.1988

*

Sdělení VONS č.752 - viz str.4

*

Sdělení č.753 (Násilí vůči J.Gruntorádovi)

Dne 29.4.dopoledne čekali na Jiřího Gruntoráda před jeho bytem dva příslušníci Státní bezpečnosti. Když se vracej domů, vyzvali ho, aby je následoval. Jiří Gruntorád se zdráhal vyhovět s poukazem na nezákonnost jejich postupu. Příslušníci vůči němu použili násilí: zkroutili mu ruce a šrtili ho. Na oddělení VB, kam ho přivedli, mu provedli nezákonou osobní prohlídku a odebrali mu různé písemnosti, jako Lidové noviny, Informace o Chartě 77 a sdělení VONS. Protiprávný zásah proti signatáři Charty 77 Jiřímu Gruntorádovi je jednou z mnoha akcí, jimiž se Státní bezpečnost snaží čelit nezávislým aktivitám.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.754 (Obavy W.Kanii)

Dne 30.11.1988 má skončit prodlužovaný trest signatáři Charty 77 Walteru Kanioví, který je nepřetržitě vězněn od 13.7.1977, poslední čtyři roky za pokus propašovat z věznice do ciziny zprávu o své situaci a zdravotním stavu (pokus o trestný čin poškozování zájmu republiky v cizině - § 7 k § 112 tr.z.). Walter Kania je vězněn v nejpřísnějším vězení ve Valdicích, a v minulosti byl dozorci často šikanován (viz naše sdělení č.543). Je ve špatném zdravotním stavu, prodělal ve vězení dva infarkty myokardu a infekční zánět jater. Nyní jsme dostali zprávu o jeho obavách, že se nedožije propuštění na svobodu, proto, že je opět podrobен šikanování ze strany dozorců. Zveřejňujeme tuto zprávu v naději, že příslušné státní orgány podniknou účinné kroky k Přešetření jeho situace a k dosažení nápravy.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.755 (Výhrůžky J.Urbanovi)

Dne 29.4.oznámil signatáři Charty 77 Janu Urbanovi telefonicky neznámý muž, že Pavel Wonka byl první a že druhý je na řadě Jan Urban. Prohlásil, že mu zbývají jen dva měsíce života. Za několik minut poté zavolal neznámý znova a lhůtu upřesnil: Jan Urban má zemřít 15.června. Tyto telefonáty nepovažujeme za špatný vtip, ale za velmi závažnou známkou skutečných pocitů a postojů lidí, u nichž je služební horlivost doprovázena nenávistí. Může pak být jen otázkou času a vhodných podmínek, kdy se taková nenávist mění v čin, jak o tom svědčí případy z minulosti. Už proto, že anonymní autor výhrůžek tvrdil, že smrt Pavla Wonky byla záměrným aktem msty, je třeba, aby se státní orgány vážně zabývaly oznámením Jana Urbana, kterého této události učinil u Veřejné bezpečnosti.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.756 (Zadržení H.Chromého)

Signatář Charty 77 Heřman Chromý, který byl 9.4.1988 propuštěn po dvou letech z vězení, byl dne 1.5. v 0,30 hodin zadržen na ulici v Plzni a přiveden na oddělení VB ve Škrétově ulici. Zde byl nucen trávit plných deset hodin bez spánku a jakéhokoliv občerstvení; byl dotazován na své osobní poměry. Když požadoval, aby mu náčelník oddělení v hodnosti majora sdělil své jméno nebo služební číslo, odpověděl mu tento příslušník SNB pohrůžkou násilí. Vyslychán byl příslušníky StB KS Středočeského kraje, kteří se mu rovněž odmítli představit. Rovněž přítel Heřmana Chromého Jiří Pavlíček byl v době prvnějšího průvodu zadržován na oddělení VB v Mělníku. Znovu připomínáme, že takovéto "preventivní" zadržování lidí je zcela protiprávní.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.757 (Násilí vůči A.Kukanovi)

Dne 21.dubna 1988 před 22.hodinou byl Alexandr Kukan, příslušník hnutí punk, který toho dne oslavoval své 18.narozeniny, spolu se dvěma přáteli v Praze

na Smíchově zastaven hlídkou VB. Tři chlapci byli zcela protiprávně přinuceni ukázat obsah svých tašek. Když příslušníci zjistili, že mají také samizdatový časopis Voknoviny, odvezli je na oddělení VB v Kirovově ulici, kde je podrobili nezákonné osobní prohlídce. Vyslýchající příslušník udeřil A.Kukana dvakrát do obličeje, když prohlásil, že neví, kdo mu Voknoviny dal, a že je nečetl. Vyslýchání byli i oba mladiství společníci A.Kukana. Propuštěni byli všichni po jedné hodině v noci.

Hrubé fyzické násilí vůči vyslýchánym je za všech okolností nezákonné. Stávali se běžnou policejní metodou, svědčí to o nedobrému stavu celého policejního aparátu.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.758 (Co je komu známo o případu MUDr.B.Rudoleckého?)

Již před časem jsme dostali zprávu, že od počátku roku 1985 je vězněn MUDr.Bohumil Rudolecký z Brna; měl být odsouzen pro trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst 1,2 tr.z. k trestu odnětí svobody v trvání pěti let. Jeho vina měla spočívat v tom, že opisoval knihy (např.Orwellův 1984), že vydával vlastní časopis Castor, v němž byly hlavně přepisy z vysílání Hlasu Ameriky a Svobodné Evropy. Dále měl psát anonymní dopisy do různých redakcí. Tiskoviny měl zasílat na adresy inzerentů časopisu Melodie. Abychom mohli dr.Rudoleckého hájit a o jeho případě informovat státní orgány a veřejnost, potřebujeme znát další údaje (adresu příbuzných, místo výkonu trestu) a hlavně seznámit se s písemnými materiály případu (zejména rozsudkem). Vyzýváme proto všechny, kdo by nám v tom mohli být nápomocni, aby se obrátili na některého člena VONS.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.759 (Solidarita se S.Dutkiewiczem)

Polskými bezpečnostními orgány byl dne 12.11.1987 zadržen 24 letý rolník Sławomir Dutkiewicz z Bydhoště, účastník hnutí Svoboda a mír. Dne 4.12.1987 ho soud pomořanského vojenského okruhu v Bydhošti odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání dvou let a tří měsíců za nenastoupení vojenské služby z důvodu svědomí. Sławomir Dutkiewicz drží od svého zadržení hladovku, je násilím uměle vyživován. Ztratil již 35 kg a je obava, že brzy zemře. V lednu t.r. byl navíc ve vězení zbit a přemístěn do zvukotěsné cely. Adresa vězení je ul.Waty Jagielońskie 4, ZK Bydgoszcz, Polska.

V polských kostelích bude probíhat ve dnech 8. - 15.května sedmidenní protestní hladovka za jeho propuštění. I v Československu se ze solidarity se Sławomirem Dutkiewiczem na kratší dobu k hladovce připojí jeho čs.přatelé.

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných vyzývá polské ústavní orgány, aby propustily tohoto mladého člověka a zabránily tak jeho smrti. Svou výzvu zasíláme prostřednictvím polského velvyslanectví v Praze.

V Praze 3.5.1988

*

Sdělení č.760 (A.Navrátilevi hrozí opět internace v psychiatrické léčebně)

Okresní soud v Kroměříži rozhodl v senátu za předsednictví JUDr.Jindřicha Urbánka dne 18.4.1988, že ve věci obviněného Augustina Navrátila v záležitosti jeho ochranného léčení se přibírají dva znalci psychiatři, a to doc.MUDr.Boris Mrňa z Prostějova, lékař fakultní nemocnice Olomouc a MUDr. Zdeněk Beleloucký, CSc, pracovník katedry psychiatrie lékařské fakulty UJEP Brno. Podle usnesení mají odpovědět na otázky, týkající se duševního zdraví Augustina Navrátila v souvislosti s jeho otevřenými dopisy č.4 a 5 z února 1987. Mají též odpovědět na otázku, zda jeho pobyt na svobodě je společensky nebezpečný a vyžaduje ochrannou ústavní léčbu.

Toto usnesení nemá nic společného se současným trestním stíháním Augustina Navrátila ze 4.3.t.r. kdy byl tento autor známé 31 bodové katolické petice a signatář Charty 77 obviněn z trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154/2 tr.z. (viz naše sdělení č.732). Jak známo, byl Augustin Navrátil v listopadu 1985 uvězněn a obviněn z tr.činu pobuřování podle § 100 odst 3a) tr.zákona pro rozšiřování svého otevřeného dopisu č.2, v němž žádal státní orgány o přešetření okolností záhadné smrti řeckokatolického kněze ing. Přemysla Coufalal CSc. V dubnu 1986 bylo toto trestní stíhání zastaveno, soud nařídil zprvu ústavní a po šesti měsících ambulantní ochrannou léčbu, která dosud trvá. (Viz naše sdělení č.486, 490, 491, 492, 493, 513, 516, 558, 567, 586.) Současně přibráni znalců může směřovat k tomu, aby byl ambulantní způsob ochranné léčby opět přeměněn na ústavní, jak to navrhl již 29.4.1987 okresní prokurátor v Kroměříži.

Důrazně protestujeme proti této snaze znova zneužít psychiatrického léčení proti člověku, který neohroženě vystupuje na obranu náboženských a občanských práv.

V Praze 3.5.1988

V samizdatu nově vyšlo...

Diskuse č.64, květen 1988

Vlastimila Tesařová: Pluralita-demokracie-samospráva; Luboš Kohout: Příspěvek pro korespondenční politické fórum Ch 77 (plné znění - obsáhlý výtah viz v tomto čísle Infochu)

Václav Vokolek: Slavnosti novorozenek, 1986, Praha 1988, 65 str

(próza)

Krátké zprávy:

Hladovka za Sławomira Dutkiewicze

K hladovce za polského vězně Sławomira Dutkiewicze (viz sdělení VONS č.759 v tomto čísle Infochu) se připojili symbolicky 24 hodinovou hladovkou, kterou budou držet postupně ve dnech 8. - 15.5., tito čs. občané: Luboš Vydra, Jiří Pavláček, Jan Chudomel, Ruth Šormová, Hana Marvanová, Heršman Chromý, Jáchym Kaplan, Tomáš Dvořák a dále 48 hodinovou hladovkou ve dnech 8. - 10.5. Stanislav Devátý.

*

Solidarita s Parvirem Airikjanem

25.března byl v Jerevanu zatčen arménský aktivista Parvir Airikjan. Tento osmatřicetiletý otec dvou malých dětí strávil dosud ve vězení či ve vyhnanství celkem sedmnáct let. Nyní je opět držen ve vazbě a obviněn z šíření protisevětské propagandy. Hrozí mu trest mnohaletého vězení.

Airikjan je spolupracovníkem tiskového klubu Glasnost a během nedávných událostí v Arménii a Ázerbájdžánu poskytoval svým moskevským přátelům a zpravodajům tiskových agentur informace o průběhu nepokoju. Do postižených oblastí byl západním novinářům přístup zapovězen, proto se svět mohl podrobnosti o národnostních nepokojích dozvědat pouze díky nezávislým aktivistům, mezi něž Airikjan patří.

Právo na svobodu projevu zahrnuje i právo rozšiřovat informace jakýkoli způsobem. Proto vyjadřujeme s Parvirem Airikjanem solidaritu a žádáme jeho okamžité propuštění.

Jacek Kuroň, Jan Józef Lipski, Józef Piniór, Miklós Haraszti, János Kis, Ferenc Miszlivetz, Petr Pospíchal, Jaroslav Šabata, Jan Urban

Ve Varšavě, Vratislaví, Budapešti, Praze a Brně 26.4.1988
(Na vědomí zasláno tiskovému klubu Glasnost, Moskva)

*

Dopis F.Veise generálnímu prokurátorovi

Se zpožděním se nám dostal do ruky cca 9 stránkový dopis 56 letého signatáře Charty 77 Františka Veise, kterým v červenci 1987 z valdické věznice požádal generálního prokurátora ČSSR, aby znovu posoudil jeho případ a umožnil mu rádnou obhajobu a dokázání neviny.

Poprvé byl F.Veis odsouzen v r.1970 za přípravu k trestnému činu opuštění republiky a pomoc k témuž trestnému činu, jež měl poskytnout ing.V.Valovi, odsouzenému později pro pokus o opuštění republiky a vyzvědačství k 13 a půl roku vězení. Po 11 měsících vězení (trest zněl 18 měsíců) byl F.Veis podmíněně propuštěn. 9.dubna 1980 byl však opět uvězněn a posléze uznán vyšším vojenským soudem v Příbrami vinným přípravou k trestnému činu vyzvědačství (§ 105 tr.z.) a odsouzen k souhrnnému trestu 12 let do III.NVS.

Skutkovou podstatu trestné činnosti měl F.Veis naplnit tím, že údajně nabídl v r.1975 prostřednictvím PhDr.M.Turnovského americkému velvyslanectví ve Švédsku provádět zpravodajskou činnost v Československu ve prospěch USA. Výpověď M.Turnovského potvrdili dva další svědci, a to Vojtěch Vala a Jan Garba, jimž měl F.Veis o tom po létech vyprávět. Tito svědci navíc uvedli, že jim F.Veis prozrazoval různá vojenská tajemství, s nimiž se seznámil jako důstojník ČSLA činný do r.1970. Soud nedal F.Veisovi možnost zpochybnit výpovědi svědků, ačkoliv jejich svědectví obsahovala množství faktických chyb i zjevných lží a navzájem si odporovala. V té době již vězněný ing.Vala byl navíc zcela nepochybně pod vlivem příslušníků Státní bezpečnosti a co se týče Jana Garby, existuje hodněvěrná svědectví, že tento agent double a provokátor (bývalý příslušník SNB a agent západoněmecké rozvědky), s nímž F.Veis přišel do styku až ve vazbě v r.1978, se nepravidlivými výpověďmi zasloužil o odsouzení celé řady čs. občanů k dlouhodobým trestům. Soud také např.medovolil, aby byli vyslechnuti velitelé vojenských útvarů, kde F.Veis dříve sloužil, kteří by mohli odhalit nepravidlost některých tvrzení Valy a Garby. I vojenský znalec u soudu prohlásil, že se zásadně nevyjadřuje k pravdivosti informací a že pouze posuzuje, zda údajná informace je či není vojenským tajemstvím.

František Veis považuje své odsouzení za zcela nespravedlivé a celý případ za vykonstruovaný. Rovněž tvrdí, že charakter celé konstrukce je patrný ze samotného spisu. Dlouhá léta se však nemůže dovolat jakéhokoliv přezkumného řízení. Vyšší vojenský soud v Příbrami zamítl v letech 1981 a 82 dvakrát návrh na povolení obnovy řízení a také podnět ke stížnosti pro porušení zákona z r.1985 byl odložen.

František Veis je vězněn v nejpřísnějším režimu v NVÚ Valdice již přes 8 let. V poslední době se výrazně zhoršil jeho celkový zdravotní stav, přičemž při normálním průběhu jeho trest skončí 9.5.1991.

Ve svém posledním dopise k rukám generálního prokurátora František Veis podrobně dokumentuje, v čem byl porušen zákon, jak byl celý případ vykonstruován a svědci zmanipulováni a uvádí řadu dalších okolností, svědčících o absurditě jeho odsouzení.

Na případ F.Veise upozorňují sdělení VONS č. 35,37,48,52,505,690 a 713 a dokumenty Charty 77 5|1986 a 73|1987. V září 1987 požádal F.Veis písemně USA a NSR o politický azyl. Jeho dcera paní Carmen Svobodová, žije ve Vyskočilově ul.3, Praha 4.

*

Errata

V Infochu č.5 na str.17 v krátké zprávě "Dopis Karla Srpa" jsme do vysvětlující poznámky chybně umístili jméno Petra Pospíchalala. Ve skutečnosti se sdělení č.719 týká případu Miloslava Marečka, který byl zmlácen policí (viz Infoch č.2). Miloslavu Marečkovi, Karlu Srpovi, Petru Pospíchalovi a čtenářům se za chybu omlouváme.

Přebírání textů z Infochu možno pouze s uvedením pramene (netýká se dokumentů Ch 77, sdělení VONS apod.).